

INFORMACJA BIEŻĄCA

NR 3 (33)

28. 10. 2004 r.

SPIS TREŚCI

I. Z ZAGRANICY

1. „Nova Polska” — obchody „sezonu polskiego” we Francji.....3
2. Nabytki archiwalne.....3
3. Obrady XV Międzynarodowego Kongresu Archiwalnego
Wiedeń 23–28 VIII 2004 r. 4
4. Konferencje i spotkania.....6
5. Bezpośrednia współpraca archiwalna.....7
6. Umowy międzynarodowe.....8

II. Z KRAJU

1. Stowarzyszenie Miłośników Historii
Mówionej.....9
2. Archiwalne bazy danych w Internecie.....9
3. Z prac zespołów naukowych.....10
4. 4. Konferencja Muzeów, Bibliotek i Archiwów Polskich na
Zachodzie.....10
5. XVII Powszechny Zjazd Historyków Polskich.....12

III. Z ŻYCIA ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH

1. Konferencje, sesje, zebrania naukowe.....15
2. Szkolenia, komisje metodyczne.....18
3. Współpraca z lokalnymi władzami i instytucjami naukowo-kulturalnymi.....20
4. Nabytki i darowizny.....23
5. Popularyzacja zasobu.....24
6. Nowości wydawnicze.....29
7. Wizyty 33

IV. NOWOŚCI PRAWNE

1. Nowości Prawne.....	
35	

V. SPRAWY KADROWE

1. Nowi dyrektorzy archiwów państwowych.....	35
2. Zmiany kadrowe w archiwach państwowych.....	36

I. Z ZAGRANICY

1. „NOVA POLSKA” — OBCHODY „SEZONU POLSKIEGO” WE FRANCJI

W ramach przygotowań do „sezonu polskiego” we Francji”, obchodzonego pod hasłem „Nova Polska”, Archiwum Akt Nowych nawiązało współpracę z Archiwum Departamentalnym w Angers. Jej rezultatem było przygotowanie i udostępnienie materiałów archiwalnych ze zbiorów AAN w postaci 6 oryginalnych dokumentów nawiązujących tematycznie do obecności w Angers Rządu Polskiego na Wychodźstwie oraz skanów i fotografii innych wybranych obiektów. Były one eksponowane na wystawie pt. „Anjou — Pologne, une histoire contemporaine” otwartej w dniu 17 IX w sali Chemellier położonej na terenie zabudowań miejscowego ratusza. Była to jedna z dwu wystaw inaugurujących obchody „sezonu polskiego we Francji”. Zamierzeniem bowiem władz departamentu Maine-et-Loire i miasta Angers było podkreślenie historycznych więzi między Polską a Andegawenią poprzez prezentację archiwaliów. Drugą wystawę pt „Hedwige d’Anjou, roi de Pologne” otwarto w sali Bessoneau przy bulwarze Focha tego samego dnia. Następnie w Sali Teatru Wielkiego w ramach oficjalnych uroczystości wygłosili przemówienia: Christophe Béchu, prezydent Conseil général de Maine-et-Loire, Jean-Cloude Antonini, mer Angers, Jan Tombiński, ambasador RP we Francji, oraz przedstawiciele Stowarzyszenia Anjou — Pologne. Część oficjalną zakończył bankiet, po którym odbył się koncert. W jego programie znalazły się utwory Fryderyka Chopina, Witolda Lutosławskiego, Krzysztofa Pendereckiego oraz Emmanuela Chabrier. Orchestre National des Pays de la Loire dyrygował Jean-Pierre Wallez, natomiast jako solista wystąpił polski pianista Piotr Banasik.

J. Louchin (AAN)

2. NABYTKI ARCHIWALNE

W lipcu br. zostały sprowadzone do kraju zbiory aktowo-muzealne pp. Aleksandry i Mieczysława Białkiewiczów. Materiały te zostały przywiezione przez dr. Tadeusza Krawczaka (Zakład Naukowy Archiwistyki NDAP), dzięki pomocy Konsulatu Generalnego RP w Londynie

Płk Mieczysław Białkiewicz, zasłużony uczestnik walk z okresu II wojny światowej (członek Kapituły Orderu Wojennego Virtuti Militari, honorowy obywatel City of London, odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Polonia Restituta, Oficerskim Orderem Polonia Restituta, Złotym krzyżem Zasługi), był aktywnym działaczem polonijnym w Wielkiej Brytanii.

Na przekazaną do kraju kolekcję składają się dokumenty, zdjęcia, mapy, prace artystyczne, kolekcja falerystyczna oraz pamiątki historyczno-muzealne, często o unikatowym znaczeniu (m.in. tłoki pieczętne Sztabu Naczelnego Wodza i Delegatury Polskich Sił Zbrojnych w ZSRR, elementy umundurowania oraz broń biała).

Zgodnie z wolą darczyńcy, p. Aleksandry Białkiewicz, wspomniane materiały wzbogacą zbiory Archiwum Akt Nowych oraz Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie.

3. OBRADY XV MIĘDZYKONFEDERACYJNEGO KONGRESU ARCHIWALNEGO, WIEDŃ 23–28 VIII 2004 R.

W dniach 23–28 VIII 2004 r. obradował w Wiedniu XV Międzynarodowy Kongres Archiwalny zorganizowany przez Międzynarodową Radę Archiwów pod hasłem „Archiwa, pamięć, wiedza”. Wzięło w nim udział 2000 delegatów ze 116 krajów, w tym 51 archiwistów delegowanych przez Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych i Stowarzyszenie Archiwistów Polskich. W ramach nowej formuły Kongresu zorganizowano kilkadziesiąt sesji i seminariów, rezygnując z odbywania posiedzeń plenarnych. Na ich miejsce każdego dnia kongresu uczestnicy wysłuchać mogli wykładu, traktującego o sprawach archiwów w oczach przedstawicieli innych dyscyplin naukowych. Archiwiści polscy byli aktywnymi uczestnikami tego spotkania. Referaty na Kongresie przedstawili: dr Andrzej Biernat, dr Hanna Krajewska, mgr Anna Michaś, doc. dr hab. Daria Nałęcz, dr hab. Władysław Stępnia, dr Hubert Wajs. Szczegółowe sprawozdanie z obrad Kongresu opublikowane zostanie na łamach „Archeionu”.

W czasie Kongresu odbyło się także posiedzenie XV Sesji Zgromadzenia Ogólnego Międzynarodowej Rady Archiwów oraz jej Oddziału Europejskiego. Stało się to w czasie dwudniowych obrad, zorganizowanych w dniach 27–28 VIII 2004 r. W trakcie sesji omówiono zagadnienia dotyczące programu merytorycznej działalności MRA, spraw administracyjnych i budżetu oraz rewizji statutu (konstytucji) MRA.

Udział archiwów polskich w działalności merytorycznej MRA został obszernie omówiony w przygotowanym za lata 2000–2004 sprawozdaniu, w szczególności działania Oddziału Europejskiego, którego wiceprzewodniczącą jest doc. dr hab. Daria Nałęcz. Podkreślono m.in. takie polskie osiągnięcia jak: przygotowanie, przeprowadzenie i opracowanie wyników ankiety na temat oceny wartości dokumentacji (raport końcowy, autorstwa Ewy Rosowskiej, uznany za pionierski w tej dziedzinie został udostępniony na stronie internetowej MRA); kształcenie i doskonalenie umiejętności zawodowych archiwistów; zaangażowanie w prace „Konferencji Okrągłego Stołu” (doc. dr hab. Daria Nałęcz) i komitetów merytorycznych (dr hab. Władysław Stępnia, kierownik zespołu ds. restytucji, w ramach komitetu ds. prawnych; mgr Anna Michaś, sekretarz komitetu ds. konserwacji); zaangażowanie Polski w przygotowanie Kongresu MRA w Wiedniu przez organizację spotkania przedkongresowego w Elblągu w 2003 r., gdzie udało się połączyć obrady najważniejszych komitetów merytorycznych MRA z pracami IX konferencji z cyklu „Colloquia Jerzy Skowronek dedicata”, w którym uczestniczyło ponad stu archiwistów ze wszystkich kontynentów; udział archiwistów polskich w pracach Sekcji Profesjonalnych Stowarzyszeń Archiwalnych (dr hab. Władysław Stępnia, członek Komitetu Wykonawczego) oraz Sekcji Archiwów Uniwersyteckich i Instytucji Naukowych (dr Hanna

Krajewska z Archiwum PAN), która jedno z posiedzeń, połączone z międzynarodową konferencją, odbyła w Warszawie w 2003 r.

Ważnym wydarzeniem, mającym wpływ na przyszłą działalność MRA, stało się przyjęcie dokumentu określającego strategię i priorytety MRA. Wyznaczył on cztery płaszczyzny działań merytorycznych prowadzonych przez MRA, a mianowicie:

- Wspieranie rozwoju i promocja archiwów (Advocacy and Promotion of Archives), jako zakres obejmujący także problemy metodyczne i prawne działalności archiwów,
- Źródła elektroniczne i automatyzacja (Electronic Records and Automation),
- Przechowywanie i ochrona przed klęskami (Preservation and Disaster Protection),
- Kształcenie zawodowe i doskonalenie umiejętności (Professional Education and Training).

Określeniu merytorycznego zakresu działalności MRA towarzyszyły zmiany dotychczasowych form organizacyjnych jej funkcjonowania. Zdecydowano o likwidacji dotychczasowych komitetów merytorycznych, które mają zakończyć aktualnie prowadzone projekty do końca 2006 r. Ich miejsce zajmą grupy robocze, powoływane przez Komisję Programową do realizacji konkretnych projektów merytorycznych, zgłoszonych przez członków MRA. Całość działalności merytorycznej MRA będzie nadzorować Komisja Programowa pracująca pod przewodnictwem Olafura Asgeirssona, szefa archiwów Islandii, natomiast osobami odpowiedzialnymi za wymienione powyżej płaszczyzny działania są: Andreas Kellerhals (Szwajcaria), George Mackenzie (Szkocja), Graham Dominy (Afryka Południowa) i Nolda Römer-Kenepa (Antyle Holenderskie).

Strona polska zgłosiła następujące tematy:

- „Przechowywanie i restauracja obiektów nietypowych” — Anna Czajka (CLKA), Anna Michaś (AP Kraków),
- „Ochrona archiwaliów w ramach międzynarodowego prawa publicznego i międzynarodowego prawa prywatnego” oraz „Zasada proveniencji i zasada proveniencji terytorialnej w stosunkach międzynarodowych” — Władysław Stępnik (NDAP).

Zmiany w statucie MRA przeprowadzono z myślą o zwiększeniu wpływu i znaczenia Oddziałów Regionalnych, w tym także poprzez ich udział *ex officio* w najwyższych władzach organizacji. W tym ostatnim przypadku zmiana polega na zastąpieniu dotychczasowego Komitetu Wykonawczego Radą Wykonawczą (Executive Board) i Komisją Zarządzającą (The Management Commission). Pojawienie się tej komisji jest największą nowością. Do jej kompetencji zaliczono całokształt spraw, które mogą zaistnieć w okresach między corocznymi spotkaniami Rady Wykonawczej. Komisję Zarządzającą tworzą: prezydent i jego zastępcy, dwóch przedstawicieli oddziałów regionalnych, jeden przedstawiciel sekcji

zawodowych, ex officio Sekretarz Generalny wraz ze swoimi zastępcami oraz skarbnik organizacji.

Wprowadzono także zmiany dotyczące „Konferencji Okrągłego Stołu” — zrezygnowano m.in. z powoływania oddzielnego przewodniczącego CITRA.

Za dużą zmianę należy uznać nową zasadę wyboru członków ciał kierowniczych, w tym przewodniczącego MRA i jego jednego zastępcy. Zgodnie z nowym statutem takie wybory zostaną przeprowadzone wiosną 2005 r. drogą korespondencyjną.

Obrady Kongresu MRA w Wiedniu zostały zakończone przyjęciem rezolucji w imieniu 2000 uczestników reprezentujących 116 państw. Znalazły się w niej wezwania do właściwego zabezpieczania zbiorów archiwalnych, zwalczania nielegalnego obrotu nimi oraz stwarzania warunków do ich wszechstronnego wykorzystywania. MRA zaleca traktowanie zbiorów archiwalnych państw członkowskich jako wspólne ich dziedzictwo.

Zgromadzenie Ogólne uchwaliło także cztery rekomendacje, wiążące dla władz MRA kadencji 2004–2008:

- odwołując się do solidarności międzynarodowej, zobowiązało do stwarzania warunków, pozwalających archiwom w krajach o niskim poziomie rozwoju do uczestnictwa w konferencjach regionalnych i międzynarodowych oraz czerpania z ogólnego dorobku archiwistyki światowej,
- przygotowania Kongresu MRA w roku 2008 w sposób równie kreatywny, jak ten który, obradował w Wiedniu,
- podejmowania dalszych działań, mających na celu ułatwienie rozwiązywania problemów dotyczących archiwaliów przemieszczonych,
- opracowania wskazówek dotyczących udostępniania archiwaliów wytworzonych przez instytucje polityczne oraz posiadających charakter sensytywny.

Wraz z zakończeniem obrad XV Sesji rozpoczął się w dziejach MRA nowy okres, w którym często od podstaw budować trzeba będzie formy i zakres działalności merytorycznej. Kolejny kongres w 2008 r., w Kuala Lumpur, pokaże czy przeprowadzona reforma okaże się skuteczna w praktycznym działaniu.

D.N., W.S.

4. KONFERENCJE I SPOTKANIA

- 14–18 IX 2004 r. — dr hab. Władysław Stępnik, Zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, wziął udział w konferencji pt. „Strategies for a European Area of Digital Resources” (Drogi do stworzenia europejskich zasobów materiałów archiwalnych w wersji cyfrowej) organizowanej w Hadze w ramach programu Unii Europejskiej „Minerwa”.

- 28 IX–1 X 2004 r. — w obchodach jubileuszu 50-lecia Państwowego Głównego Archiwum w Pradze uczestniczyli doc. dr hab. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, dr Henryk Kurowski i dr hab. Władysław Stępiak, Zastępcy Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, oraz dr Ewa Rosowska, p.o. Naczelnika Wydziału Integracji Europejskiej. W ramach programu obchodów zorganizowano konferencję pt. „Archiwa w kontekście międzynarodowym”, podczas której referaty wygłosili dr hab. Władysław Stępiak („Colloquia Jerzy Skowronek dedicata 1995–2004”) oraz dr Ewa Rosowska, p.o. Naczelnika Wydziału Integracji Europejskiej, („Współpraca archiwalna w ramach Unii Europejskiej. Oczekiwania nowego członka UE — Polski”).

5. BEZPOŚREDNIA WSPÓŁPRACA ARCHIWALNA

- 6–15 VII 2004 r. — Anna Krochmal, COIA, prowadziła w Londynie poszukiwania archiwalne w Instytucie Polskim i Muzeum im. gen Sikorskiego oraz Studium Polski Podziemnej w związku z pracami nad 2. tomem publikacji pt. *Wołyń — Galicja Wschodnia 1943–1944. Przewodnik po polskich i ukraińskich źródłach archiwalnych*, który będzie zawierał m.in. informacje o zbiorach polskich i ukraińskich archiwów emigracyjnych.
- 28 VIII–11 IX 2004 r. — Lidia Potykanowicz-Suda (AP Gdańsk) i Mariola Szaleniec (AP Kraków) przebywały na zaproszenie księdza Hieronima Fokcińskiego, dyrektora Papieskiego Instytutu Studiów Kościelnych w Rzymie. W trakcie dwutygodniowego pobytu prowadziły prace archiwalne wskazane przez księdza dyrektora. W pierwszej kolejności uporządkowały akta Poselstwa Polskiego przy Stolicy Apostolskiej z lat 1919–1924, identyfikując obcojęzyczną korespondencję i określając jej zawartość (ok. 0,20 mb akt). Zapoznały się także z bardzo wstępnie uporządkowaną dokumentacją Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej przy Stolicy Apostolskiej z lat 1924–1977 (ok. 2,5 mb akt), do której zostanie włączona dokumentacja Poselstwa. Ze względu na ważny charakter archiwaliów wytworzonych przez ambasadę polską przedstawiły propozycję ich szczegółowego opracowania zgodnie z „Hasłami rejestratury MSZ” z 1933 r. oraz za pomocą opublikowanych przez NDAP inwentarzy archiwalnych ambasad polskich w Londynie, Paryżu i Berlinie.
- 6–17 IX 2004 r. — w ramach wymiany archiwistów przebywał we Lwowie Robert Bogusz (AP Kraków), który przeprowadził kwerendę w zespole „Akt Namiestnictwa”, przechowywanych w Centralnym Historycznym Archiwum Państwowym Ukrainy we Lwowie. Prowadzone prace będą podstawą do opracowania planu reprografowania wybranych akt tego zespołu.

- 12 IX–2 X 2004 r. — Hanna Machaj, CLKA, dzięki stypendium przyznanemu przez International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property (ICCRPM) i National Research Institute for Cultural Properties, Tokio (NRIICPT), wzięła udział w szkoleniach z zakresu konserwacji japońskiego papieru i dalekowschodnich technik konserwacji, zorganizowanych w Tokio i Kioto.
- 20 IX–1 X 2004 r. — dr Janusz Gołaszewski i Bożena Kumor z AP Wrocław przebywali w Niemczech w ramach wymiany bezde wizowej archiwistów, gdzie prowadzili kwerendy (Nordrhein–Westfälisches Hauptstaatsarchiv Düsseldorf oraz Nordrhein–Westfälischen Staatsarchiv Münster), realizując zadania programu Rady Europy pt. „Odtworzenie Pamięci Polski”.

6. UMOWY MIĘDZYNARODOWE

- W pierwszej połowie IX 2004 r. zakończono realizację umowy zawartej 27 X 2000 r. przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych i Towarzystwo Genealogiczne w Utah (Mormoni). W jej ramach polskie archiwa państwowe przekazały ostatnią partię mikrofilmów, do których wykonania zobowiązały się w zamian za przekazaną przez towarzystwo Archiwum Głównemu Akt Dawnych dokumentację należącą do „Archiwum Potockich z Łańcuta”. W latach 2001–2004 Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych przekazała towarzystwu mikrofilmy z wybranych ksiąg metrykalnych należących do zasobu Archiwum Głównego Akt Dawnych, AP m.st. Warszawy oraz archiwów państwowych w Krakowie, Kaliszu, Lesznie, Płocku, Przemyślu i Wrocławiu.
- 13 IX 2004 r. — doc. dr hab. Daria Nałęcz, Naczelnny Dyrektor Archiwów Państwowych, oraz prof. Jan Malicki, dyrektor Biblioteki Śląskiej, w obecności Michała Czarskiego, Marszałka Województwa Śląskiego, podpisali umowę w sprawie prac konserwatorskich i mikrofilmowania kolekcji „Powstania Śląskie”. Dokumenty te, dzięki staraniom Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, zostały wypożyczone ze zbiorów Instytutu Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku w celu sporządzenia ich kopii mikrofilmowych w zamian za przeprowadzenie prac konserwatorskich. Planowane jest również wydanie publikacji oraz wykonanie kopii cyfrowych przez Muzeum Górnośląskie w Bytomiu oraz AP w Katowicach. Równoległe do tych prac archiwum tworzy bazę danych powstańców oraz prowadzi udostępnianie mikrofilmów szerokiemu gronu historyków i badaczy Śląska.

Wydział Współpracy z Zagranicą,
L. Potykanowicz-Suda, R. Kubicki (AP w Gdańsku),
J. Adamus, S. Korba (AP w Katowicach)

II. Z KRAJU

1. STOWARZYSZENIE MIŁOŚNIKÓW HISTORII MÓWIONEJ

W dniu 12 VII 2004 r. w siedzibie Regionalnej Rozgłośni Polskiego Radia w Lublinie odbyło się spotkanie założycielskie Stowarzyszenia Miłośników Historii Mówionej. Uczestniczyło w nim kilkadziesiąt osób reprezentujących głównie środowisko naukowe, ludzi kultury i radiowców. Archiwa państwowe reprezentowali dr Tadeusz Krawczak, ZNA NDAP, oraz dr Piotr Dymmel, dyrektor AP w Lublinie.

Inicjatorami założenia Stowarzyszenia byli prof. Jan Pomorski, prorektor UMCS, Jan Nowacki, prezes Polskiego Radia Lublin i Czesława Borowik ze Studia Historii Mówionej Polskiego Radia Lublin. U podstaw tego pomysłu leżała blisko dwuletnia działalność wspomnianego Studia Historii Mówionej, które w dużej mierze dzięki zaangażowaniu wolontariuszy zgromadziło blisko 200 nagrań (ponad 280 godzin) od 150 osób.

Zadaniem tego studia jest gromadzenie nagrań powstających w wyniku opowiadania historii przez uczestników wydarzeń lub ludzi posiadających na ich temat informacje. W ten sposób „historia mówiona” wzbogaca wiedzę o najnowszej historii Polski i Polaków i w istotny sposób uzupełnia inne rodzaje źródeł historycznych, a przede wszystkim jest świadectwem świadomości historycznej samych autorów. Powstanie stowarzyszenia ma na celu nadanie tym działaniom zinstytucjonalizowanych form organizacyjnych i zapewnienie właściwej metodologii zbierania nagrań, która umożliwiałaby ich wykorzystanie w badaniach naukowych. Dr T. Krawczak zapoznał uczestników spotkania z inicjatywą powołania przez NDAP Archiwum Historii Mówionej oraz przedstawił problemy związane z rozpoznaniem istniejących już zbiorów historii mówionej, ich archiwizacji i popularyzacji. W trakcie lubelskiego spotkania przyjęto status Stowarzyszenia i zgodzono się na procedurę jego rejestracji.

P. Dymmel (AP w Lublinie)

2. ARCHIWALNE BAZY DANYCH W INTERNECIE

W sierpniu 2004 r. udostępnione zostały w serwisie internetowym www.archiwa.gov.pl zaktualizowane i uzupełnione bazy danych.

Po raz czwarty udostępniono bazę danych „SEZAM”, zawierającą informacje o ok. 80 tysiącach zespołów z zasobu archiwów państwowych, Archiwum Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, Stowarzyszenia Archiwum „Solidarności”, Instytutu Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku i Polskiego Instytutu Naukowego w Nowym Jorku.

Po raz trzeci udostępniona jest baza danych „PRADZIAD”. Jej obecna edycja zawiera informacje o księgach metrykalnych i aktach stanu cywilnego przechowywanych w archiwach państwowych oraz Archiwum Archidiecezjalnym w Łodzi, Archiwum

Archidiecezjalnym w Poznaniu, Archiwum Diecezjalnym w Drohiczynie, Archiwum Diecezjalnym we Włocławku, Książnicy Pomorskiej im. Stanisława Staszica w Szczecinie, a także o księgach metrykalnych wyznania mojżeszowego i rzymskokatolickiego przechowywanych w Urzędzie Stanu Cywilnego m.st. Warszawy — tzw. archiwum zabużańskim.

W bieżącym roku poszerzono prezentację inwentarzy elektronicznych. Oprócz inwentarzy sporządzonych w bazie danych „IZA”, udostępniono dane zebrane w bazach „SCRINIUM” i „KITA”. Nadeszła je większość archiwów państwowych oraz Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, Archiwum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Stowarzyszenie Archiwum „Solidarności”, Instytut Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku i Polski Instytut Naukowy w Nowym Jorku. W sumie korzystać można on-line z 12 741 inwentarzy, w których opisano ponad 1 180 000 jednostek archiwalnych. Obecnie trwają prace nad scalaniem danych z inwentarzy elektronicznych sporządzonych w bazach opracowanych lokalnie. Jeśli działania te skończą się powodzeniem, dane te zostaną również udostępnione w Internecie.

COIA

3. Z PRAC ZESPOŁÓW NAUKOWYCH

W dniach 7–8 IX 2004 r. zebrał się na kolejnym posiedzeniu zespół naukowy do spraw opracowania druków ulotnych. Przedmiotem obrad były końcowe prace nad redagowaniem projektu wskazówek metodycznych dotyczących zasad gromadzenia, ewidencjonowania i opracowania materiałów ulotnych w archiwach państwowych, wraz z instrukcją stosowania standardu opisu materiałów ulotnych w środowisku elektronicznym. Ostatnim etapem prac zespołu jest przygotowanie pozostałych załączników do wskazówek (definicje podstawowych form materiałów ulotnych, przykładowe schematy systematyzacyjne katalogów materiałów ulotnych).

A. Czapelska (ZNA)

4. KONFERENCJA MUZEÓW, BIBLIOTEK I ARCHIWÓW POLSKICH NA ZACHODZIE

W dniach 9–12 IX 2004 r. odbyła się w Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie 26. Doroczna Sesja Stałej Konferencji Muzeów, Bibliotek i Archiwów Polskich na Zachodzie. Stałą Konferencję tworzy obecnie 17 instytucji z Europy i Ameryki Północnej. Najmłodszym członkiem jest Muzeum i Archiwum Polonii Węgierskiej (od 2003 r.). Po jednodniowych obradach instytucji członkowskich, zamkniętych dla publiczności, odbyła się otwarta sesja naukowa poświęcona prezentacji zbiorów, przechowywanych w poszczególnych instytucjach polskich znajdujących się poza granicami kraju, oraz stanu ich opracowania, problemom archiwalnym związanym z ich opisem, a także współpracy z instytucjami krajowymi. Wśród instytucji krajowych dominuje Biblioteka Narodowa, która od lat utrzymuje ściśle kontakty z

bibliotekami polskimi na obczyźnie, w tym przede wszystkim z Biblioteką Polską w Paryżu, a ostatnio również z Biblioteką Polską w Londynie i Muzeum Księży Marianów w Fawley Court. Z kolei Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych pełni ogromną rolę w dziedzinie współpracy nad opieką, opracowywaniem i udostępnianiem zbiorów archiwalnych polskich i polonijnych. Konkretnie inicjatywy podejmowane w tym kierunku przedstawiła w swoim wystąpieniu doc. dr hab. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, podkreślając m.in. rolę Rady Dziedzictwa Archiwalnego w wspieraniu archiwów poza granicami kraju. Rada ta, powołana decyzją Ministra Edukacji Narodowej, działa od 1998 r., a jej pracami kieruje Ryszard Kaczorowski, b. prezydent RP na uchodźstwie. Najnowszą wspólną inicjatywą Rady i NDAP było wydanie przewodnika po zbiorach polskich instytucji za granicą (*Polskie instytucje za granicą. Przewodnik po zbiorach archiwalnych*). Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych zwrócił również uwagę na wymianę archiwistów prowadzoną od kilku lat przy wsparciu finansowym Fundacji Kościuszkowskiej oraz innych instytucji krajowych i zagranicznych. Dzięki temu możliwe stało się profesjonalne opracowywanie zbiorów w Polskim Instytucie Naukowym w Nowym Jorku, Instytucie Józefa Piłsudskiego w Ameryce czy Muzeum Polskim w Chicago. Bezpłatne udostępnienie krajowych baz danych „SEZAM” i „IZA” umożliwiło zamieszczenie na stronach internetowych NDAP pełnej informacji o niektórych zasobach polskich poza granicami kraju. Korzyści płynące z tej formy współpracy dostrzegł już Instytut Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku, zachęcając pozostałe instytucje do korzystania z pomocy udzielanej przez NDAP.

W ostatnich latach NDAP podejmowała też szereg innych inicjatyw wspierających ochronę polskiego dziedzictwa poza granicami kraju, jak np. konserwacja i zmikrofilmowanie w kraju niezwykle cennego dla historyków zespołu akt powstań śląskich, przechowywanego w Instytucie Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku (o czym powyżej). Powołano także Towarzystwo Polskiego Dziedzictwa Archiwalnego, mające swój odpowiednik w Wielkiej Brytanii, w celu organizowania finansowego wsparcia dla polskich instytucji za granicą. Kontynuowane są także w ramach programu „Reconstitution of the Memory of Poland”, wspieranego przez Radę Europy, prace związane z gromadzeniem informacji o polonikach rozsianych po świecie.

Przedstawiciele instytucji tworzących Stałą Konferencję zwracali szczególną uwagę na konieczność ścisłej współpracy z profesjonalnymi placówkami w kraju oraz na potrzebę korzystania z ich doświadczeń. Niezwykle interesujący referat o historii i obecnym stanie zbiorów Biblioteki Polskiej w Paryżu przedstawił dyrektor tej placówki, Witold Zahorski. W innych wystąpieniach poruszano problemy opracowania tzw. zbiorów specjalnych, takich jak nagrania, plakaty, zbiory kartograficzne. O zbiorach dźwiękowych Muzeum Polskiego w Ameryce i potrzebie współpracy z odpowiednimi instytucjami krajowymi przy ich opracowaniu mówił m.in. Jan Loryś, dyrektor tegoż muzeum.

W ramach imprez towarzyszących uczestnicy konferencji mogli zwiedzić najważniejsze zabytki Krakowa oraz zapoznać się z ekspozycją „Skarby Biblioteki Polskiej w Paryżu”, prezentowaną w Muzeum Narodowym w Krakowie.

Anna Krochmal (COIA)

5. XVII POWSZECHNY ZJAZD HISTORYKÓW POLSKICH

W dniach 15–18 IX 2004 r. zebrał się w Krakowie XVII Powszechny Zjazd Historyków Polskich. W dniu 16 IX, podczas uroczystego otwarcia obrad, wykład inauguracyjny wygłosił prof. Norman Davies. W pracach zjazdu odbywających się pod hasłem „Tradycja a nowoczesność — tożsamość” wzięło udział blisko dwa tysiące osób. Byli wśród nich historycy, archiwiści, nauczyciele i miłośnicy historii, którzy w zależności od swoich zainteresowań mogli wybrać obrady w jednym z bloków tematycznych lub sympozjum („Czas wielkiego przełomu: społeczeństwo, gospodarka i kultura państw Europy Środkowowschodniej” /i 2 panele/, „Rodzina — prywatność — intymność. Dzieje rodziny w kontekście europejskim”, „Wędrowka i etnogeneza. Świt narodów nie tylko europejskich”, „Rozrzutność i skąpstwo w tradycji kulturowej i rzeczywistości”, „Tożsamość europejska i jej odmiany na przestrzeni wieków”, „Historia i jej przekaz dawniej i dziś: od tradycji ustnej do zapisu cyfrowego”, „Europa Środkowowschodnia — jedność czy różnorodność od X do XVIII wieku”, „Dramat przemocy w perspektywie historyka”, „Rządy prawa w przeszłości dalszej i bliższej”, „Dawne stolice w nowej Europie”, „Człowiek śmiechu i zabawy”, „Dzieło sztuki: Źródło ikonograficzne czy coś więcej”, „Judaizm, chrześcijaństwo i islam. Dialog i akulturacja.”, „O nas bez nas” — historia Polski w opinii historyków obcojęzycznych”, „Idea zjednoczonej Europy w edukacji historycznej w Polsce”, „Jakich archiwów potrzebują historycy”, „Nie zgubić się w historii. Doświadczenia przewodników w mieście historycznym”, „Historyk a otaczająca rzeczywistość” (sympozjum studenckie) i 4 panele)

Program ten uzupełniły otwarte spotkania przedzjazdowe, które odbyły się już 15 IX, w tym sesje poświęcone naukom pomocniczym historii, dziejom Polski i Europy w średniowieczu, stanowi badań nad Rzeczpospolitą szlachecką, powstaniu warszawskiemu oraz historii i walorom piśmiennictwa polityczno-społecznego. Zjazd zakończyła dyskusja panelowa historyków i dziennikarzy na temat mitów historycznych.

W obradach zjazdowych uczestniczyli licznie przedstawiciele archiwów państwowych, którzy wzięli udział min. w spotkaniach poświęconych szeroko pojętej problematyce źródeł historycznych. Jednym z nich było spotkanie przedzjazdowe na temat „Nauki dające poznawać źródła historyczne”, poświęcone kształtowaniu się i rozwojowi nauk pomocniczych historii, w tym zwłaszcza genealogii i prozopografii, oraz dorobkowi edytorstwa źródeł historycznych w Polsce. Żywą dyskusję wzbudził referat poświęcony digitalizacji materiałów archiwalnych i wynikających stąd zagrożeń związanych z możliwością ingerencji i przekształcania źródeł oryginalnych. Problem wyjaśniono na przykładzie materiałów fotograficznych. W ramach sympozjum otwarto też

wystawę przedstawiającą zabytki źródeł historycznych zgromadzone w Zakładzie Nauk Pomocniczych Historii UJ.

Interesujące dla historyka i archiwisty były całodniowe obrady na temat: „Historia i jej przekaz dawniej i dziś: od tradycji ustnej do zapisu cyfrowego”, którym towarzyszył pokaz multimedialny. Przyniosły one wiele rozważań interesujących i inspirujących, dotyczących ogólnie refleksji nad stanem nauki historycznej i jej przyszłością. Omawiano problemy narracji historycznej i statusu historii oraz rozwoju nowoczesnych, w tym przede wszystkim cyfrowych, technik przekazu historycznego.

Symposium „Dzieło sztuki: Źródło ikonograficzne czy coś więcej”, zorganizowane w salach Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, stało się okazją do dyskusji nad rodzajami, treściami i znaczeniem źródeł obrazowych w badaniach historycznych oraz nad charakterem i rozwojem nowej dyscypliny pomocniczej historii — ikonografii historycznej. Podsumowaniem obrad był skądinąd słuszny postulat zbliżenia badań historyków sztuki i historyków w celu lepszego poznania i wykorzystania źródeł ikonograficznych.

Szczególne zainteresowanie archiwistów wzbudziła tematyka dwuczęściowego panelu na temat „Jakich archiwów potrzebują historycy?”, którego moderatorem była doc. dr hab. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, a gościem honorowym był prof. Norman Davies. Zarówno jego wystąpienie jak i referaty innych historyków (prof. A. Paczkowski, prof. M. Kula, prof. A. Friszke, prof. Ł. Kamiński) zawierały refleksje związane z poszukiwaniem i wykorzystywaniem archiwaliów w badaniach nad historią najnowszą. Natomiast problemy prawne, metodyczne i techniczne gromadzenia, udostępniania i reprodukcji archiwaliów stały się tematem wystąpień m.in. dr A. Biernata, dr A. Kuleckiej, mgr. R. Wojtkowskiego, prof. Haliny Robótki. Ryszard Wojtkowski, dyrektor AP m. st. Warszawy, w wystąpieniu pt. „Co warto zachować dla przyszłych pokoleń?” przedstawił wnikliwe rozważania poświęcone codziennym dylematom, przed którymi staje archiwista w swojej pracy. Można je streścić w następujących punktach:

ograniczone możliwości finansowe jakimi dysponuje, które mają wpływ na warunki lokalowe, konserwację przechowywanych materiałów archiwalnych ale przede wszystkim na konieczność prowadzenia ich selekcji. Żadne państwo na świecie nie jest w stanie przechowywać całości wytwarzanej dokumentacji.

właściwa selekcja wytwórców, w obecnej sytuacji prawnej, ograniczona do wybranych państwowych i samorządowych jednostek organizacyjnych co ma wpływ na zachowanie materiałów archiwalnych, przydatnych w badaniach nad historią lokalną.

oparta na właściwych kryteriach selekcja i ocena dokumentacji, mająca swoje przełożenie na rzeczowe wykazy akt. Wydaje się, że tworzenie ich w porozumieniu z wykorzystującymi materiały archiwalne może przyczynić się do poprawy prowadzonej selekcji.

stosowanie normatywów kancelaryjno-archiwalnych i ich modyfikacja w reakcji na zachodzące w Polsce zmiany tak aby akta zachowywać w ramach jednej polityki archiwalnej a nie tylko w jednym archiwum.

nieprzewidywalność potrzeb użytkowników i neutralność w decyzjach co do zachowywania dokumentacji tak aby nie stworzyć nadreprezentatywności grup akt. Archiwiści nie są w stanie przewidzieć wszystkich hipotetycznych potrzeb badaczy, tym bardziej, że oni sami nie wiedzą w którym kierunku posuną się badania.

właściwa działalność archiwum na tzw. przedpolu archiwalnym w instytucjach będących pod nadzorem i działalność w tym zakresie samych instytucji aby uzyskać kompletność przejmowanych akt.

zmiana podejścia do akt tradycyjnie uznawanych za przynależne do kat. B i do schematycznej ich ocen poprzez reagowanie na wyartykułowane potrzeby badawcze jak również na zmiany oczekiwań i potrzeb użytkowników.

gromadzenie przez archiwum dokumentacji wytwarzanej przez instytucje niepaństwowe, przez osoby prywatne poprzez porozumienia, zakupy.

dokumentacja elektroniczna i przygotowanie się do niej organizacyjne, prawne, merytoryczne, która puka do magazynów archiwalnych i coraz powszechniej jest stosowana także w jednostkach będących pod nadzorem.

Autor wystąpienia w podsumowaniu zwrócił uwagę na potrzebę dalszej modyfikacji roli archiwów w stosunku do przeszłości, teraźniejszości, przyszłości a przez to m.in. do dostępu do akt, ich udostępniania, opracowania, oceny, do użytkowników.

Wzajemne relacje historyk — archiwista stały się przedmiotem badań prof. Kazimierza Kozłowskiego, dyrektora AP w Szczecinie, który na podstawie wypełnionych ankiet, nadesłanych przez archiwa państwowe, przedstawił wstępną ocenę kształtowania się tych stosunków („Historycy w archiwum oczami archiwistów. /Czy można zaspokoić wszystkie oczekiwania historyków, jakie są ograniczenia i jak je przełamywać?/”). Niestety sympozjum to, budzące znaczne zainteresowanie, w którym niektórzy referenci z konieczności czasowej przedstawili jedynie konkluzje, nie pozwoliło na szersze rozwinięcie ciekawej dyskusji. Wskazała ona jednak na wyraźny brak znajomości wśród historyków prac archiwistów poświęconych udostępnianiu informacji o archiwaliach, ale też i samych archiwaliów.

Zjazdowi towarzyszyły liczne imprezy artystyczne i naukowe jak: „Salon Książki Historycznej”, wystawy, koncerty, zwiedzanie miasta i jego zabytków, a także szczególnie interesujące dla archiwistów wycieczki do archiwów klasztoru Jezuitów, karmelitów oraz do Archiwum Nauki PAN i PAU.

E. Wierzbicka (AP w Lublinie), R. Wojtkowski (AP m.st. Warszawy)

III. Z ŻYCIA ARCHIWÓW

1. KONFERANCJE, SESJE, ZEBRANIA NAUKOWE

AAN

- 30 VIII 2004 r. — prof. Anna Szejcher-Zajączkowska ze Szkoły Archiwistyki Uniwersytetu Narodowego w Córdoba w Argentynie przedstawiła referat nt. archiwów Ameryki Łacińskiej.
- 21 IX 2004 r. — na Zamku Królewskim w Warszawie odbyła się uroczysta promocja albumu „Szkoły polskie na tułaczyczych szlakach”, którego egzemplarz przekazał Prezes Fundacji Archiwum Fotograficznego „Tułacze” do zasobu archiwum.
- 22–23 IX 2004 r. — w sesji naukowej „Medycyna w Powstaniu Warszawskim”, zorganizowanej przez Wspólnotę Polską, wzięli udział przedstawiciele archiwum Anna Markert i Mariusz Olczak.
- 29 IX 2004 r. — tematyka związana z obradami XV. Międzynarodowego Kongresu Archiwów w Wiedniu oraz współpraca archiwum przy organizacji wystaw przygotowanych przez Archiwum Departamentalne w Angers w ramach „sezonu polskiego” we Francji „Nova Polska”. Swoimi relacjami i refleksjami podzieliły się z obecnymi Jolanta Louchin i Eugenia Szymczuk.

AP W KATOWICACH

- 30 VII 2004 r. — w Książnicy Cieszyńskiej w Cieszynie została otwarta wystawa pt. „Szlachta Księstwa Cieszyńskiego. Tajemnice warsztatu — genealogia i heraldyka”, przygotowana w oparciu o zbiory cieszyńskiego oddziału archiwum. Wystawę można było zwiedzać do końca października br.
- 3–30 IX 2004 r. — w galerii „Tyle światów” Oświęcimskiego Centrum Kultury w Oświęcimiu można było zwiedzać wystawę „Oświęcim 1900–1939” przygotowaną wspólnie przez oświęcimski oddział archiwum oraz Zbiory Historyczno-Etnograficzne w Oświęcimiu. Wykorzystując archiwalia wytworzone przez różne instytucje działające na terenie Oświęcimia, przedstawiono problemy, z jakimi spotykali się mieszkańcy Oświęcimia w schyłkowym okresie monarchii austro-węgierskiej oraz w dwudziestoleciu międzywojennym. Przy zachowanej chronologii wydarzeń zaprezentowano akta dotyczące takich spraw jak szkolnictwo (ciekawe pieczęcie szkół z terenu miasta), handel (np. taryfy targowe, budowa placu targowego), przemysł, sprawy sanitarne, problemy bezrobocia, sprawy wojskowe (mobilizacja 1919, pobór rekrutów). Oprócz dokumentacji aktowej zaprezentowano również fotografie, mapy, plany architektoniczne obiektów z terenu miasta. Zasygnalizowano też odpowiednim materiałem źródłowym także wydarzenia o charakterze ponadlokalnym (np. odzyskanie niepodległości).

- 7 IX 2004 r. — w konferencji naukowej pt. „Wielokulturowość Katowic”, zorganizowanej w Muzeum Historii Katowic, dr Zdzisław Jedynak z AP w Katowicach przedstawił referat pt. „Środowisko historyczne Katowic na przełomie XIX i XX wieku. Badania naukowe i popularyzacja w aspekcie wielokulturowości”.

AP W ŁODZI

- 6–7 IX 2004 r. — Julian Baranowski, starszy kustosz w AP w Łodzi, uczestniczył w obradach konferencji naukowej pt. „Ośrodek zagłady Żydów w Chełmnie nad Nerem w świetle najnowszych badań”, przedstawiając dwa referaty („Likwidacja Żydów z getta łódzkiego w obozie zagłady w Chełmnie nad Nerem” oraz „Chrześcijanie w getcie łódzkim”). Konferencji, zorganizowanej przez Muzeum Okręgowym w Koninie towarzyszyła wystawa poświęcona martyrologii Żydów Litzmannstadt Ghetto, w której wykorzystano zdjęcia i dokumenty z archiwum łódzkiego.
- 24 IX 2004 r. — uczestnicy zebrania naukowego w archiwum łódzkim mieli okazję do wysłuchania dwóch referatów. Pierwszy wygłosiła Izabela Kozłowska („Omówienie zawartości publikacji: *British Archives — A Guide to Archive Resources in the United Kingdom — Archiwa Brytyjskie, przewodnik po zasobach archiwalnych w Wielkiej Brytanii*”). Drugi przedstawił Paweł Przyłęcki („Omówienie zawartości czasopisma: *Archives and Manuscripts. The Journal of the Australian Society of Archivists*”).

AP W PIOTRKOWIE TRYBUNALSKIM

- 24 IX 2004 r. — w sesji naukowej, zorganizowanej w Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim, na temat „Operacja Burza na terenie Inspektoratu Piotrkowskiego Armii Krajowej — 1944” uczestniczył przedstawiciel archiwum, mgr Andrzej Wróbel, przedstawiając referat pt. „Źródła do dziejów okupacji hitlerowskiej w zasobie Archiwum Państwowego Oddział w Tomaszowie Mazowieckim”, który został opublikowany w materiałach tej sesji.

AP W POZNANIU

- 2 IX 2004 r. — w trakcie obrad zabrania naukowego mgr Grzegorz Konieczka przedstawił referat pt. „Terytorialny zakres działania Oddziału w Gnieźnie oraz jego postulowany zasób”.
- 7 IX 2004 r. — mgr Przemysław Wojciechowski uczestniczył w konferencji naukowej na temat „Problemy muzeów związane z zachowaniem i konserwacją zbiorów”, zorganizowanej z okazji 40-lecia Muzeum Narodowego Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie, wygłaszając referat pt. „Cele i zadania programu rządowego <Kwaśny papier>.”
- 16 IX 2004 r. — dr Krzysztof Strykowski uczestniczył w obradach konferencji „Biblioteki Państwowych Wyższych Szkół Zawodowych oraz Archiwa Zakładowe w Unii Europejskiej”, zorganizowanej przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową im.

Witelona w Legnicy, gdzie przedstawił referat pt. „Rola i zadania archiwów oraz ich miejsce w badaniach regionalnych.”

- 20 IX 2004 r. — mgr Mariusz Jankowski uczestniczył w seminarium na temat „Małe i średnie w Unii Europejskiej — finansowanie rozwoju przedsiębiorstw” zorganizowanym przez Bank PKO BP S.A. oraz Miesięcznik „Nowy Przemysł”.

AP W SUWAŁKACH

- 1 VII 2004 r. — w 85. rocznicę powstania Policji Państwowej Muzeum Wojska, Komenda Wojewódzka Policji i Wojewódzki Komitet Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Białymstoku zorganizowały międzynarodową konferencję naukową pt. „W służbie prawa i bezpieczeństwa”. W jej obradach wziął udział mgr Tadeusz Radziwonowicz, dyrektor AP w Suwałkach, przedstawiając zebrany referat pt. „Działalność Policji Państwowej w świetle akt sądowych”, opracowany na podstawie zespołów akt sądowych z okresu międzywojennego, przechowywanych w archiwum suwalskim.
- 24–25 IX 2004 r. — w tych dniach odbyły się dwie sesje popularnonaukowe („Karol hr. Brzostowski i jego dobra” oraz „Suwalszczyzna w latach 1914–1920. Z wydarzeń okresu Wielkiej Wojny i walk o granice Rzeczypospolitej”), zorganizowane w ramach II Podlaskiego Festiwalu Nauki i Sztuki. Ich organizatorami były: AP w Suwałkach, Augustowsko-Suwalskie Towarzystwo Naukowe oraz Muzeum Okręgowe w Suwałkach. W obu uczestniczyli pracownicy archiwum: mgr Sławomir Filipowicz („Karol hr. Brzostowski a powstanie listopadowe”), mgr Marek Sidor („Karol hr. Brzostowski i jego dobra w archiwaliach”), mgr T. Radziwonowicz („Działania wojenne na terenie guberni suwalskiej w latach 1914–1915”).

AP W SZCZECINIE

- 15 IX 2004 r. — w spotkaniu promocyjnym niemieckiej wersji językowej publikacji pt. *Archiwum Państwowe w Szczecinie. Przewodnik po zasobie archiwalnym. Akta do 1945 roku* wzięli udział jego autorzy dr Paweł Gut i dr Maciej Szukała. Prof. dr hab. Kazimierz Kozłowski, dyrektor szczecińskiego archiwum, przekazał egzemplarz tej publikacji Naczelnaj Dyrektor Archiwów Państwowych Darii Nałęcz.
- 18–26 IX 2004 r. — archiwum szczecińskie współorganizowało Festiwal Nauki Polskiej. W trakcie spotkania inauguracyjnego festiwal prof. dr hab. Kazimierz Kozłowski wygłosił referat pt. „Skutki drugiej wojny światowej. Refleksja współczesna”.
- 24 IX 2004 r. — w Konferencji Historyków Państwa i Prawa odbywającej się w Szczecinie uczestniczył przedstawiciel archiwum dr Paweł Gut, który przedstawił referat pt. „Źródła do dziejów skarbowości Księstwa Pomorskiego w okresie wczesnonowożytnym (do 1637 r.) w zasobie Archiwum Państwowego w Szczecinie”.

AP W TORUNIU

- 2 IX 2004 r. — w obradach konferencji pt. „Kancelaria wielkich mistrzów i polska kancelaria królewska w XV w.”, zorganizowanej przez Muzeum Zamkowe w Malborku, wzięł udział dr W. Szczuczko, pracownik archiwum, przedstawiając referat pt. „Korespondencja czasów wojny. Listy króla Kazimierza Jagiellończyka do Rady miasta Torunia z okresu wojny trzynastoletniej”.
- 23–25 IX 2004 r. — w trakcie konferencji na temat „Między Barokiem a Oświeceniem”, zorganizowanej w Olsztynku, referaty wygłosili: dr. hab. J. Poraziński („»Statysta głęboki« Kilka uwag na temat erudycji staropolskich polityków.”), mgr M. Wyszomirska („Edukacja trybunalska — czyli »Puncta IMICI Panu Szwykowskiemu susceptantowi pro memoria dane«”).

AP M. ST. WARSZAWY

- 27 IX 2004 r. — w pułuskim oddziale archiwum odbył się odczyt dr. Tadeusza Kowalskiego pt. „Nauczyciele pułuscy w dobie wojny i okupacji 1939–1945”.

2. SZKOLENIA, KOMISJE METODYCZNE

AAN

- Komisja Metodyczna AAN zbierała się trzykrotnie. W trakcie obrad zajmowała się oceną poziomu opracowania zespołów („Delegatura Rządu dla Spraw Repatriacji w Paryżu 1945–1950”; „Państwowy Zakład Korespondencyjnego Kształcenia Rolniczego w Warszawie, 1949–1950”; „Towarzystwo Ogródków Działkowych we Lwowie, 1932–1939”; „Towarzystwo Uniwersytetów Ludowych. Zarząd Główny w Warszawie, 1946, 1950”; „Społeczno-Obywatelska Liga Kobiet. Zarząd Główny w Warszawie, 1945–1948”; „Związek Zawodowy Transportowców RP. Zarząd Główny w Warszawie, 1945–1950”; „Akta Józefa Dobrzańskiego, 1919–1942”). Ponadto zajmowała stanowisko wobec przygotowanego do druku przez prof. E. Kołodzieja „Inwentarza akt Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Waszyngtonie z lat (1918) 1919–1945 (do roku 1930 poselstwa)” oraz omawiała „Instruktaż opracowania akt spraw Centralnej Komisji Kontrolno-Rewizyjnej (byłej Centralnej Komisji Kontroli Partyjnej)”. Przedmiotem wspomnianych spotkań była także dyskusja w kwestii rozstrzygnięcia problemu metodycznego w zakresie ujednoczenia nazewnictwa zespołów w AAN oraz I dyskusja nad problematyką poruszaną na spotkaniu przewodniczących komisji metodycznych archiwów państwowych z kierownikiem Zakładu Naukowego Archiwistyki NDAP

AP W KIELCACH

- 9 IX 2004 r. — Komisja Archiwalnej Oceny Dokumentacji dyskutowała nad problemem oceny wartości archiwalnej akt personalnych zakładów starachowickich z okresu dwudziestolecia międzywojennego i okresu okupacji przechowywanych w „Inwest – Star” w Starachowicach.

AP W ŁODZI

- 15 IX 2004 r. — Komisja Metodyczna AP w Łodzi zatwierdziła metody opracowania, wstępy do inwentarzy i inwentarze następujących zespołów przechowywanych w sieradzkim oddziale archiwum: „Towarzystwo Krzewienia Kultury Świeckiej Zarząd Wojewódzki w Sieradzu, 1977–1989”; „Sejmik Samorządowy Województwa Sieradzkiego, 1990–1998”; „Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Rolników Indywidualnych „Solidarność” w Sieradzu, 1980–1981”; „Zarząd Regionalny Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego »Solidarność« Ziemia Sieradzka, 1980–1981”; „Urząd Skarbowy w Wieluniu, 1923–1939”; „Urząd Skarbowy w Wieluniu, 1945–1946” oraz 15 prezydiów gromadzkich rad narodowych z terenu byłego województwa sieradzkiego.

AP W POZNANIU

- 9 IX 2004 r. — na posiedzeniu Komisji Metodycznej AP w Poznaniu mgr Jadwiga Miedzianowska i mgr Monika Proniewicz przedstawiły kwestie ewidencjonowania i opracowywania zbiorów kartograficznych w świetle nowych przepisów metodycznych.

AP W TORUNIU

- 20 IX 2004 r. — na zebraniu Komisji Metodycznej przedstawione zostały następujące wstępy do zespołów: „Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Brodnicy z lat 1959–1972”, „Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Brodnicy-Południe z lat [1961] 1968–1971 [1972]”. Wstępy, które ocenił mgr Z. Woźniak, opracował, w ramach praktyki archiwalnej II stopnia, student Krzysztof Joźwicki.

AP W SZCZECINIE

- 29 IX 2004 r. — połączono posiedzenie Komisji Metodycznej AP w Szczecinie z obradami zebrania naukowego. Przedmiotem obrad były opracowane wstępy do inwentarzy zespołów („Przedsiębiorstwo Przemysłowo-Usługowe Rybołówstwa Morskiego »Transocean«” w Szczecinie, 1968–2001”; „Narodowy Bank Polski O/ w Świnoujściu 1951–1989 [1990]”; „Urząd Gminy w Gryfinie 1973”; „Urząd Gminy w Chojnie 1973”; „Urząd Gminy w Przelewicach 1973–1990 [1991]”; „Urząd Gminy w Ińsku [1972] 1973–1990 [1991]”; „Akta dóbr Kunow [Gut Kunow] 1725–1909”), informacje do inwentarzy zespołów („Powiatowy Urząd Pomocy Społecznej w Wałczu [Kreiswohlfahrtsamt Deutsch Krone] 1920–1933”; „Urząd Pracy w Wałczu [Arbeitsamt Deutsch Krone] 1932–1936”; „Urząd Zaopatrzenia w Stralsundzie [Versorgungsamt Stralsund] 1919–1929”; „Urząd Zaopatrzenia w Szczecinie

[Vesorgungsamt Stettin] 1915–1932”; informacja o kolekcji tłoków pieczętnych w zbiorze pieczęci i tłoków — XVI w. W trakcie zebrania naukowego tezy przygotowywanej monografii pt. „60 lat Polski na Pomorzu Zachodnim” zaprezentował dyrektor archiwum, prof. dr hab. Kazimierz Kozłowski.

3. WSPÓŁPRACA Z LOKALNYMI WŁADZAMI I INSTYTUCJAMI NAUKOWO-KULTURALNYMI

AP W CZĘSTOCHOWIE

- IX 2004 r. — AP w Częstochowie, Muzeum Częstochowskie oraz Gimnazjum nr 9 w Częstochowie ogłosiły IV Międzygimnazjalny Konkurs Historyczny pt. „Czy znasz historię Częstochowy i regionu częstochowskiego”. Konkurs składa się z trzech etapów: etap pierwszy (29 X) w siedzibie szkół uczestniczących w konkursie, etap drugi (16 XII) w siedzibie Gimnazjum nr 9 w Częstochowie, etap trzeci — finał, który odbędzie się 10 III 2005 r. w siedzibie Muzeum Częstochowskiego. Konkurs obejmuje następujące zagadnienia: dzieje Częstochowy i miejscowości regionu częstochowskiego od pradziejów do czasów współczesnych, ważniejsze zabytki Częstochowy i regionu oraz ich historia, wybitne postaci związane z Częstochową i regionem, herby miast i ośrodków gminnych, przemiany administracyjne Częstochowy i regionu.

AP W LUBLINIE

- 19 VII 2004 r. — dyrektor archiwum, dr Piotr Dymmel, spotkał się z prof. dr. hab. Marianem Harasimiukiem, rektorem UMCS w Lublinie, w celu ustalenia zasad współpracy obu instytucji. W trakcie spotkania, które odbyło się w siedzibie archiwum, rozmawiano o perspektywach opracowania zasobu kartograficznego oraz publikacji wspólnego wydawnictwa map i planów Lublina i województwa lubelskiego. W trakcie wizyty rektor M. Harasimiuk zwiedził lubelskie archiwum.
- 25 VII 2004 r. — dr Piotr Dymmel, dyrektor archiwum, spotkał się z prof. dr. hab. Jerzym Kłoczowskim, dyrektorem Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej w Lublinie. W czasie spotkania omówiono możliwości współpracy obu instytucji, zwłaszcza w zakresie digitalizacji materiałów archiwalnych dotyczących historii i kultury pogranicza wschodniego.
- 28–29 IX 2004 r. — dr Piotr Dymmel, dyrektor archiwum, przyjął zaproszenie Andrzeja Pruszkowskiego, prezydenta Lublina, i wziął udział w spotkaniu poświęconym planom utworzenia Muzeum Lubelskiego Lipca.

AP W ŁODZI

- 29–30 VIII 2004 r. — Urszula Zarzycka-Sutter, dyrektor archiwum, oraz Julian Baranowski, starszy kustosz, uczestniczyli w głównych uroczystościach związanych z obchodami 60. rocznicy likwidacji Litzmannstadt Ghetto.

AP W OLSZTYNIE

- Marlena Koter, dyrektor archiwum olsztyńskiego, jako członek Rady Programowej ds. strategii informatyzacji województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2004–2006, powołanej w kwietniu 2004 r. przez Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, uczestniczyła w pracach nad projektem „Strategii informatyzacji województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2004–2006”.
- 14 VII 2004 r. — archiwum olsztyńskie zawarło porozumienie z Prezydentem Miasta Olsztyna określające zasady współpracy przy realizacji projektu „Historia w budowaniu społeczeństwa informacyjnego” W ramach tego porozumienia gmina Olsztyn zobowiązała się przekazać środki finansowe na konserwację akt wytypowanych przez archiwum, natomiast archiwum ma udostępnić akta do digitalizacji. Obecnie trwa szkolenie z zakresu informatyki, historii i archiwistyki 12 niepełnosprawnych osób (które będą tworzyły bazę danych). Celem tego projektu jest przygotowanie internetowej bazy informacji dotyczącej historii kultury i tradycji regionu, budowanie społeczeństwa informacyjnego, ale również włączenie do tych prac osób bezrobotnych. AP w Olsztynie jest zaangażowane od 2003 r. w realizację tego projektu, którego koordynatorem jest Urząd Miasta w Olsztynie, przy współdziałaniu Miejskiego Urzędu Pracy oraz Samorządu Regionu Halland w Szwecji.

AP W SIEDLCACH

- 5 IX 2004 r. — w Zespole Pałacowym w Sterdyni (pow. sokołowski) odbył się uroczysty koncert muzyki kameralnej, zorganizowany w ramach programu „Sokołów Podlaski stolicą kulturalną Mazowsza 2004”. Koncert poprzedził odczyt pracownika AP w Siedlcach Grzegorza Welika poświęcony postaci właściciela Sterdyni, Ludwika Górskiego. W imprezie uczestniczyło ponad 100 osób, głównie przedstawiciele samorządu i biznesu.

AP W SZCZECINIE

- 9 VII 2004 r. — wizytę w archiwum złożyli ponownie przedstawiciele departamentu Gironde wraz z przedstawicielami Zachodniopomorskiego Urzędu Marszałkowskiego. Spotkanie dotyczyło kontynuacji współpracy regionu szczecińskiego z departamentem francuskim, zwłaszcza w zakresie kultury i nauki.
- 20 IX 2004 r. — prof. dr hab. Kazimierz Kozłowski, dyrektor archiwum szczecińskiego, spotkał się z dr. Martinem Schoeblem, dyrektorem Landesarchiv w Greifswaldzie w celu podpisania listu intencyjnego w sprawie gromadzenia i upowszechnienia informacji o zasobach obu tych placówek. Szczególną uwagę zwrócono na zespoły podzielone. Ustalono, że do końca 2005 r. staraniem obu

archiwów sporządzona zostanie lista zespołów sprzed 1945 r., zawierająca niezbędne informacje o nich. Ponadto na wrzesień 2005 r. zaplanowano otwarcie w Muzeum Narodowym w Szczecinie wystawy najciekawszych dokumentów z zasobów archiwum szczecińskiego i greifswaldzkiego.

AP W TORUNIU

- VIII 2004 r. — archiwum toruńskie, we współpracy z Zakładem Konserwacji Papieru i Skóry UMK, wzięło udział w programie konserwatorskim „Kwaśny papier — ratowanie w skali masowej XIX-wiecznych zbiorów bibliotecznych i archiwalnych”. Badaniom poddane zostały XIX-wieczne akta przechowywane w oddziale II archiwum.
- 23 VIII 2004 r. — AP w Toruniu, AP w Bydgoszczy oraz Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu zorganizowały wspólne zebranie w siedzibie KPCEN w Toruniu. W trakcie spotkania zaprezentowano metodykom historii z Torunia i Bydgoszczy projekt Kujawsko-Pomorskiego Archiwum Wirtualnego. Wspomniane archiwum ma być pierwszym w Polsce w pełni cyfrowym e-archiwum, tworzonym i funkcjonującym w oparciu o zdigitalizowane materiały historyczne odnoszące się do dziedzictwa regionu kujawsko-pomorskiego. Jednym z celów projektu jest przygotowanie prezentacji edukacyjno-popularyzatorskich na stronach www, przeznaczonych dla szerokiego grona odbiorców. Projekt, bazujący na nowoczesnych technologiach informatycznych ma przyczynić się do popularyzacji dziedzictwa narodowego, wsparcia procesów edukacyjnych i naukowych w zakresie szeroko rozumianej historii i kultury oraz wiedzy o społeczeństwie. Archiwa państwowe reprezentowali dr Krzysztof Kopiński z Torunia oraz mgr Bolesław Rassalski z Bydgoszczy.
- 10 IX 2004 — dr hab. Jarosław Poraziński, dyrektor archiwum toruńskiego, oraz mgr Bolesław Rassalski, AP w Bydgoszczy, wzięli udział w spotkaniu z mgr Teresą Szymorowską, dyrektorem Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu. Podczas spotkania omówiono udział Książnicy w projekcie „Biblioteki cyfrowej”, finansowanym ze środków „Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego”. Teresa Szymorowska zaprezentowała dotychczasowe osiągnięcia swojej placówki w zakresie digitalizacji zbiorów.
- 24, 28 IX 2004 r. — przeprowadzono multimedialne pokazy polskich i zagranicznych stron internetowych o charakterze edukacyjnym oraz przykładowej lekcji pt. „Twierdza Toruń”, przygotowanej na podstawie materiałów archiwalnych z zasobu archiwum toruńskiego oraz konspektów dostarczonych przez nauczycieli, we współpracy z B. Rassalskim z AP Bydgoszcz. Pokazy, zorganizowane w Sali Mieszkańskiej Ratusza Staromiejskiego w Toruniu, i prowadzone przez dr. K.

Kopińskiego przeznaczone były dla nauczycieli-metodyków szkół średnich oraz nauczycieli szkół podstawowych i gimnazjalnych z Torunia i powiatu toruńskiego.

AP M.ST. WARSZAWY

- Pracownicy AP Warszawa uczestniczyli w pracach zespołu powołanego przez Prezydenta m.st. Warszawy, zajmującego się obliczeniem strat poniesionych przez Warszawę w wyniku II wojny światowej. Rezultatem podjętych działań jest zestawienie, przekazane prezydentowi stolicy, dokumentujące ogrom zniszczeń, które dotknęły miasto ze strony niemieckiego okupanta.

4. NABYTKI I DAROWIZNY

ADM

- IX 2004 r. — archiwum zakupiło do swoich zbiorów 4 dagerotypy, 1 ambrotypię i 1 zdjęcie na jedwabiu. Techniki te nie były dotychczas reprezentowane w zbiorach. Dagerotypy nierozpoznanych mężczyzn są w stanie dobrym, podobnie jak portret kobiety wykonany w technice ambrotypii (pozytyw na podłożu szklanym). Fotografia na jedwabiu przedstawia cesarza niemieckiego Wilhelma II w młodym wieku.

AP W OLSZTYNIE

- W III kwartale Hieronim Skurpski, znany artysta plastyk, obchodzący w tym roku 90. urodziny, przekazał archiwum kolejną część swojej prywatnej korespondencji. Po ostatecznym uporządkowaniu otrzymane materiały zostaną włączone do istniejącego w zasobie archiwum „Zbioru Hieronima Skurpskiego”.

AP W RADOMIU

- IX 2004 r. — archiwum radomskie przejęło do swego zasobu, na mocy decyzji Oddziału Okręgowego w Radomiu Związku Kombatanów i byłych Więźniów Politycznych, część akt tej organizacji. Przejęte materiały zostały wytworzone przede wszystkim przez Komisję Historyczną, funkcjonującą w latach 70. i 80. XX w. w lokalnych strukturach Związku Bojowników o Wolność i Demokrację. Obejmują one m.in. relacje i wspomnienia o wydarzeniach z lat wojny i okupacji, materiały związane z opieką nad miejscami pamięci narodowej (m.in. akta Społecznego Komitetu Ochrony Miejsc Straceń w Radomiu), fotografie z uroczystości rocznicowych, obchodów i akademii, a także dokumentację środowiskową (klubową), m.in. Środowiska byłych Żołnierzy 72. Pułku Piechoty im. Dionizego Czachowskiego i Środowiska Polaków — byłych Żołnierzy Armii Czerwonej.

AP W RZESZOWIE

- 6 IX 2004 r. — Marek Czarnota, regionalista i twórca audycji telewizyjnych i radiowych, zajmujący się dziejami Rzeszowa i Podkarpacia, przekazał nieodpłatnie do zasobu zbiorów różnego rodzaju materiałów, w tym plakatów i ogłoszeń związanych z wydarzeniami

politycznymi i kulturalnymi, działalnością „Solidarności” Regionu z lat 1981–1998 (ok. 3 mb. akt).

AP M.ST. WARSZAWY

- Oddział w Mławie otrzymał w darze od trzech osób prywatnych materiały dotyczące historii sportu mławskiego (fotografie, negatywy, dyplomy, dokumenty, plakaty, ulotki oraz wycinki prasowe) z lat 1923–1996 (ok. 375 pozycji).

5. POPULARYZACJA ZASOBU

AAN

- 11 VIII 2004 r. – uroczystość obchodów 60. rocznicy Powstania Warszawskiego na Ochocie połączona została z promocją książki Stanisława Tymkiewicza *IV Obwód Armii Krajowej. Polegli w Powstaniu Warszawskim 1944 r. i w czasie konspiracji*. Imprezie towarzyszyła wystawa okolicznościowa przedstawiająca dokumenty IV Obwodu AK Warszawa-Ochota w zbiorach AAN.
- 27 IX 2004 r. — otwarta została w AAN wystawa pt. „Polska — Meksyk 1921–1945 w zasobie Archiwum Akt Nowych. W 75-lecie nawiązania stosunków dyplomatycznych”. Otwarcia dokonała doc. dr hab. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, oraz mgr Jolanta Louchin, dyrektor AAN. Wśród zaproszonych gości byli obecni Francisco José Cruz González, Ambasador Meksyku w Polsce, Wojciech Tomaszewski, Ambasador RP w Meksyku, przedstawiciele Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ministerstwa Kultury, Ambasady Meksyku w Polsce, pracownicy naukowcy Uniwersytetu Warszawskiego zajmujący się problematyką latynoamerykańską, dyrektorzy szkół mających za patronów Latynoamerykanów, dyrektorzy i pracownicy archiwów warszawskich. Wystawie towarzyszył wykład nt. „Meksyk w zasobie Archiwum Akt Nowych” przedstawiony przez dr. Krzysztofa Smolanę.
- Archiwum gościło słuchaczy Wschodniej Szkoły Letniej Uniwersytetu Warszawskiego, dla których Adam Dąbrowski przedstawił prelekcję na temat historii, zasobu i bieżącej działalności AAN.
- 30 IX 2004 r. — archiwum odwiedziła 26-osobowa grupa młodzieży gimnazjalnej i licealnej z Krakowa, zainteresowanej tematyką powstania warszawskiego. Przygotowano dla nich prezentację materiałów archiwalnych związanych z tym wydarzeniem.

ADM

- 30 VII 2004 r. — w Muzeum Niepodległości została otwarta wystawa pt. „Czterdziesty czwarty”, zorganizowana przez ADM i Muzeum Niepodległości, prezentująca zdjęcia ze zbiorów obu instytucji oraz broń powstańcza i dzieła sztuki nawiązujące do powstania. Uroczystego otwarcia wystawy dokonali doc. dr hab. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, oraz dr Andrzej Stawarz, dyrektor Muzeum Niepodległości.

AP W BYDGOSZCZY

- 27–30 IX 2004 r. — w związku z przekazaniem do zasobu AP w Bydgoszczy akt i rodzinnych pamiątek dotyczących rodziny von Bethmann-Hollweg i jej majątku ziemskiego w Runowie Krajeńskim zorganizowano wystawę otrzymanych archiwaliów. Wystawa została otwarta w Więcborku, miejscowości leżącej nieopodal Runowa Krajeńskiego, aby miejscowa społeczność miała możliwość zapoznania się ze zbiorami, a za ich pośrednictwem z przeszłością najbliższej okolicy. Dzięki zaangażowaniu burmistrza i Rady Miasta Więcborka wystawę przygotowano w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury. Na ekspozycję złożyły się archiwalia, przedmioty codziennego użytku, fotografie, książki oraz obrazy. Wystawa spotkała się z zainteresowaniem miejscowej społeczności. Zwiedziło ją około 900 osób, w tym przedstawiciele Komisji Fundacji Kultury z Warszawy zapoznający się z działalnością lokalnych środowisk kulturalnych i wstępnie oceniający możliwość utworzenia w Więcborku placówki muzealnej.

AP W CZĘSTOCHOWIE

- 29 VIII 2004 r. — w ramach XII Dni Częstochowy otwarta została wystawa pt. „Rzemiosło częstochowskie w zbiorach Muzeum Częstochowskiego i Archiwum Państwowego w Częstochowie” zorganizowana przez Muzeum Częstochowskie i AP w Częstochowie.

AP W ELBLĄGU Z SIEDZIBĄ W MALBORKU

- archiwum uruchomiło własną stronę internetową (www.elblag.ap.gov.pl). Zawiera ona podstawowe informacje o historii archiwum, jego zbiorach, świadczonych usługach archiwalnych, warunkach udostępniania materiałów archiwalnych i obowiązujących opłatach. Bieżące informacje i komunikaty zamieszczane są w dziale „Aktualności”. Osoby zainteresowane znajdują na stronie odsyłacze do archiwalnych baz danych oraz aktualne zestawienie pruskich ksiąg urzędu stanu cywilnego przechowywanych w zasobie archiwum. Z myślą o potencjalnych użytkownikach korzystających z materiałów archiwalnych opracowano dział „Download” zawierający pliki z obowiązującymi formularzami archiwalnymi. Całość ilustrują fotografie wybranych obiektów archiwalnych dostępne w dziale „Galeria”.

AP W KATOWICACH

- 14 IX 2004 r. — w siedzibie archiwum przyjęto grupę studentów geologii i geografii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, którym zaprezentowano wykład i prezentację multimedialną na temat zbiorów kartograficznych archiwum. Przybyłych zapoznano również z zasadami udostępniania akt w pracowni naukowej i korzystania z baz danych oraz wyposażeniem i pracami prowadzonymi w pracowniach: konserwacji, introligatorskiej i fotograficznej.
- 20 IX 2004 r. — mgr Bożena Husar z oddziału archiwum w Żywcu pracowała z młodzieżą z miejscowego liceum, omawiając instytucję archiwum, podczas lekcji poświęconej

tematyce archiwalnej („Archiwum instytucją gromadzącą, udostępniającą i opracowującą archiwalia”).

- 30 IX 2004 r. — w siedzibie archiwum spotkali się członkowie i sympatycy Towarzystwa Przyjaciół Archiwum. Gościem zebrania był dr W. B. Moś z Muzeum w Bytomiu, który przedstawił referat pt. „Katowiccy przeciwlotnicy — 15 Dywizjonu Artylerii Przeciwlotniczej. (Z dziejów obrony przeciwlotniczej Katowic).”

AP W KIELCACH

- 20 VIII, 1 IX 2004 r. — likwidacja kieleckiego getta oraz wybuch II wojny światowej stały się tematem programów emitowanych w telewizji regionalnej dwukrotnie. Zostały one przygotowane na podstawie dokumentów przechowywanych w kieleckim archiwum.
- 25 IX 2004 r. — w ramach V Kieleckiego Festiwalu Nauki archiwum zorganizowało cykl imprez związanych z historią rozwoju przestrzennego Kielc. Wśród nich znalazły się: konkurs pod hasłem „Historia mojej dzielnicy — osiedla”, na który wpłynęły bardzo ciekawe i przekrojowe prace (1. miejsce zajęła praca „Osiedle pod Dalnią — dawniej i dziś”, 2. miejsce praca „Dyminy — historia mojej dzielnicy”, 3. miejsce praca „Historia osiedla Ślichowice”, nagrodę specjalną otrzymało kieleckie gimnazjum nr 8 za pracę „Białogon — moja mała ojczyzna”.); wykład pracowników archiwum, R. Guldon i R. Chałońskiego, pt. „Kielce — rozwój przestrzenny i zabudowa” przedstawiający historię miasta od XVI w. do czasów współczesnych, ilustrowany prezentacją multimedialną; wystawa „Kielce — obraz miasta w dokumencie — przeszłość, teraźniejszość” przygotowana przez I. Pogorzelską i A. Kuklę. Wystawa ta będzie otwarta dla zwiedzających do końca roku.
- 27 IX 2004 r. — w lokalnym Radiu „ESKA” wyemitowano wywiad na temat zasad udostępniania dokumentów oraz rodzajów poszukiwań prowadzonych w archiwum.

AP W LUBLINIE

- 18 IX 2004 r. — w ramach obchodów 65. rocznicy agresji ZSRR w ratuszu lubelskim otwarto, pod patronatem prezydenta miasta, Andrzeja Pruszkowskiego, wystawę pt. „Agresja sowiecka 17 września 1939 r.”, prezentującą materiały ze zbiorów archiwum lubelskiego, ADM, CAW, Wojskowego Instytutu Historycznego, muzeów w Chełmie i Zamościu, Rodziny Katyńskiej, Związku Sybiraków, Towarzystwa Przyjaciół Grodna i Wilna. Autorem scenariusza wystawy był Tomasz Rodziewicz, pracownik archiwum lubelskiego. Wystawa ta towarzyszyła sesji naukowej pt. „Agresja sowiecka na Kresach Wschodnich II RP”.
- 20 IX 2004 r. — w oddziale chełmskim archiwum otwarto wystawę pt. „Szkolnictwo średnie w Chełmie w latach 1915–1939”. Na wystawie zaprezentowano ok. 130 dokumentów pochodzących z zasobu oddziału oraz z prywatnych zbiorów nauczycieli.

AP W ŁODZI

- W spółce „Se-Ma-For Produkcja Filmowa” w Łodzi powstaje edukacyjny film dokumentalny w reżyserii Wojciecha Gierłowskiego pt. „Dzieci z łódzkiego getta”. Część filmu realizowano w archiwum łódzkim, które udostępniło w tym celu dokumenty „Przełożonego Starszeństwa Żydów w Getcie Łódzkim”.
- 13 VIII 2004 r. — archiwum łódzkie we współpracy z Instytutem Tolerancji, Centrum Manufaktura oraz Centre de Civilisation Française i ambasadą Francji w Polsce zorganizowało ekspozycję pt. „Dzieci z łódzkiego getta”, którą otwarto w Centrum Manufaktura w Łodzi. Zdjęcia i dokumenty przedstawione na wystawie (czynnej do 19 IX) pochodziły ze zbiorów AP w Łodzi.
- 26 VIII 2004 r. — dokumenty z zasobu archiwum, w szczególności z akt zespołu „Przełożony Starszeństwa Żydów w Getcie w Łodzi 1940–1944”, prezentowane były w trakcie pokazu multimedialnego pt. „Ulice getta”. Pokaz zorganizowano na Starym Rynku w Łodzi w związku z obchodami 60. rocznicy likwidacji Litzmannstadt Getto.

AP W OLSZTYNIE

- 2 VII 2004 r. — w archiwum odbyło się spotkanie z nauczycielami, słuchaczami kursu kwalifikacyjnego, zorganizowanego przez Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Zawodowego Nauczycieli. Podczas spotkania goście wysłuchali krótkiej informacji o historii i zasobie archiwum, poznali zasady udostępniania materiałów archiwalnych oraz zwiedzili wystawę ukazującą dzieje Olsztyna, na której prezentowane są m.in. najstarsze plany miasta.
- 23 IX 2004 r. — uczniowie III LO w Olsztynie oraz ich goście, gimnazjaliści z Offenburga, uczestniczyli w lekcji archiwalnej, przeprowadzonej przez pracowników archiwum, prezentującej wybrane źródła do dziejów regionu.

AP W RADOMIU

- IX 2004 r. — „Słowo Ludu”, jeden z najpopularniejszych w Radomiu i regionie dzienników lokalnych, zaczął publikować w cotygodniowym dziale „Z kart radomskiego Archiwum” materiały przygotowywane przez dziennikarzy gazety w ścisłej współpracy z pracownikami archiwum. Można w nim znaleźć wybrane zagadnienia z zakresu regionalnej problematyki społeczno-politycznej i kulturalnej, omawiane z wykorzystaniem materiałów z zasobu radomskiego archiwum.

AP W RZESZOWIE

- VII 2004 r. — dr Grzegorz Zamoyski, współpracował z Polskim Radiem „Rzeszów” przy nagraniu cyklu audycji (12 audycji) poświęconych historii regionu.
- VIII 2004 r. — Katolickie Radio „Via” wyemitowało 4 audycje poświęcone *Encyklopedii Rzeszowa*, w których uczestniczyli dr Jan Basta i dr Grzegorz Zamoyski z AP w Rzeszowie.

- IX 2004 r. — w archiwum rzeszowskim zorganizowano cykl spotkań z uczniami SP nr 27 w Rzeszowie poświęconych zagadnieniom dziejów oświaty rzeszowskiej oraz prezentacji materiałów archiwalnych. Autorem zajęć była mgr Zofia Szulc.

AP W SUWAŁKACH

- 24–27 IX 2004 r. — w ramach II Podlaskiego Festiwalu Nauki i Sztuki zorganizowano wystawę materiałów archiwalnych ze zbiorów archiwum suwalskiego pt. „Karol hr. Brzostowski i jego dobra w archiwaliach”.
- 25 IX 2004 r. — w archiwum suwalskim zorganizowano promocję kolejnego tomu „Rocznika Augustowsko-Suwalskiego”, wydanego przez AP w Suwałkach, Augustowsko-Suwalskie Towarzystwo Naukowe i Muzeum Okręgowe w Suwałkach. W tomie tym opublikowano między innymi dorobek konferencji naukowej z XI 2003 r. o samorządach miejskich na Suwalszczyźnie w XIX i XX w.

AP W SZCZECINIE

- 11 IX 2004 r. — w ekspozyturze archiwum szczecińskiego w Strzmielu zorganizowano doroczne IV Spotkania Historyczne „Sydonia 2004”. Towarzyszyła im sesja popularnonaukowa z udziałem nauczycieli i radnych powiatu łobeskiego oraz młodzieży, która przedstawiła referaty na temat historii miejscowości leżących wokół Strzmiela oraz znanych postaci historycznych i współczesnych wywodzących się z tego terenu. Prof. Kazimierz Kozłowski, dyrektor AP w Szczecinie, wręczył uczestnikom sesji pamiątkowe odlewy pieczęci pomorskich. Pracownicy archiwum, Maria Frankel i Paweł Gut, przygotowali wystawę pt. „Skarby archiwum szczecińskiego”, na której przedstawili dokumenty z różnych epok historycznych nawiązujące do dziejów ziemi łobeskiej. Wystawie towarzyszył katalog. Z ekspozycją zapoznali się nauczyciele i uczniowie kilku okolicznych szkół.
- IX 2004 r. — na posiedzeniu zespołu doradczego działającego przy dyrektorze AP w Szczecinie omówiono program obchodów 60-lecia archiwum szczecińskiego przypadającego w 2005 r., m.in. sprawy dotyczące publikacji oraz organizacji wystawy.

AP W TORUNIU

- 7 VII, 25 VIII 2004 r. — Kujawsko-Pomorskie Archiwum Wirtualne stało się tematem wywiadów udzielonych przez dr. Krzysztofa Kopińskiego dziennikarzom z Radia „PiK” oraz dziennika regionalnego „Nowości”.
- 6 VIII 2004 r. — grupa harcerzy z Poznania złożyła wizytę w archiwum toruńskim, gdzie mogła zapoznać się z działalnością archiwum, jego zasobem oraz zasadami konserwacji archiwaliów.
- 18 IX 2004 r. — w archiwum gościła 30-osobową grupą pracowników muzeów polskich, uczestników warsztatów muzealnych, zorganizowanych przez Muzeum Okręgowe w Toruniu. Pracownicy archiwum, B. Herdżin i J. Konkolewska-Buchholz, przedstawiły

gościom historię archiwum i jego zasób, przygotowały pokaz archiwaliów oraz oprowadziły po pracowni konserwacji.

AP M.ST. WARSZAWY

- 13 VIII–10 IX 2004 r. — AP m. st. Warszawy i Stowarzyszenie Archiwum Państwowego m. st. Warszawy zorganizowały wystawę pt. „Warszawiacy w Powstaniu 1944. Powstańcza codzienność mieszkańców Starówki”, dostępną dla zwiedzających w siedzibie archiwum. Ekspozycja przedstawiała codzienne życie walczącego Starego Miasta, utrwalone na fotografiach oraz w prasie powstańczej. Wystawę dopełniały cenne pamiątki osobiste, jak np.: chlebak, manierka, kubek, talerz, będące jednymi z nielicznych ocalonych rzeczy z płonącej Warszawy. Ekspozycji towarzyszył folder informujący o samej wystawie i jej eksponatach. Wystawa cieszyła się dużym zainteresowaniem, odwiedziło ją ponad tysiąc osób z kraju i zagranicy. Komisarzem wystawy była Małgorzata Sikorska, opracowanie plastyczne zapewnili Jolanta Gałązka i Tomasz Kościuszko, patronat medialny objęły TVP 3 i „Gazeta Wyborcza”.
- 24 VIII–15 IX 2004 r. — oddział archiwum w Mławie przygotował w swojej pracowni naukowej wystawę okolicznościową prezentującą materiały dotyczące historii sportu mławskiego w latach 1921–1996. Na wystawie pokazano fotografie, dyplomy, dokumenty, plakaty i ulotki ofiarowane przez prywatne osoby.

AP W ZAMOŚCIU

- 21 –1 VIII 2004 r. — w Galerii Fotografii „Ratusz” w Zamościu czynna była wystawa plakatu propagandowego przygotowana z wykorzystaniem zbiorów archiwum zamojskiego. Prezentowała około 40 plakatów spośród zbioru liczącego ich ponad 300, przechowywanych w AP w Zamościu. Była to jedna z niewielu okazji do zaprezentowania prac znanych polskich mistrzów plakatu, m.in. Tadeusza Gronowskiego, Jana Mucharskiego, Antoniego Wajwoda, Eryka Lipińskiego, Wojciecha Zamecznika, Lucjana Jagodzińskiego i Wojciecha Zakrzewskiego.

6. NOWOŚCI WYDAWNICZE

NDAP

- ***Les Sources de l’Histoire de la Pologne et des Polonais dans les Archives Françaises***, oprac. G. Brunel, Paryż 2003, ss. 814, ilustr., ISBN 83–89115–40–9, **cena 70 zł**. Publikacja przygotowana i opracowana przez archiwistów francuskich, w ramach programu „Reconstitution of the Memory of Poland”. Jest rezultatem ich kilkuletnich kwerend w archiwach centralnych i regionalnych. W przewodniku znalazły się wszystkie odnalezione dokumenty odnoszące się do spraw polskich i dotyczące Polaków, przechowywane obecnie w archiwach narodowych Francji (Historycznym Archiwum Narodowym w Paryżu, Centralnym Archiwum Współczesnym w

Fontainebleau, Centralnym Archiwum Kolonii Zamorskich w Aix-en-Provence, Centralnym Archiwum Pracy Światowej w Roubaix, w archiwach Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Obrony i Finansów) oraz w archiwach departamentalnych i komunalnych. Polonika w zasobie archiwów departamentalnych stanowią ponad połowę zawartości przewodnika. Zastosowano alfabetyczny układ prezentacji poszczególnych departamentów. W ich ramach omówiono archiwa komunalne. Książka została wyposażona w indeksy osobowy i geograficzny, a także listę archiwów występujących w przewodniku. PUBLIKACJA ZOSTAŁA PRZEKAZANA PRZEZ WYDZIAŁ WYDAWNICTW NDAP DO AP.

- ***Losy Polaków w Uzbekistanie 1919–1952, oprac. E. Rosowska, Warszawa 2004, ss.80, ilustr., ISBN 83–89115–40–9, cena 18 zł.*** Książka omawia przekazane Polsce przez władze Uzbekistanu kserokopie akt śledczych 503 spraw prowadzonych przez uzbeckie NKWD przeciwko Polakom w latach 1919–1952. Akta są świadectwem prześladowań politycznych skierowanych przeciwko ludności polskiej, mieszkającej w ZSRR w okresie międzywojennym, obywatelom polskim z terenów włączonych do ZSRR po 17 września 1939 r., którzy znaleźli się w Uzbekistanie, zdążając do tworzonej tam Armii Polskiej. Publikacja charakteryzuje dokumenty opisujące warunki pobytu Polaków i ich losy na terenie Uzbekistanu. Integralną jej częścią jest lista osób represjonowanych w latach 1919–1952 zawierająca 556 nazwisk. Uzupełnieniem tego wstrząsającego materiału są fotografie odnalezione w przekazanych aktach. PUBLIKACJA ZOSTAŁA PRZEKAZANA PRZEZ WYDZIAŁ WYDAWNICTW NDAP DO AP I ICH ODDZIAŁÓW TERENOWYCH.
- ***Przewodnik po zasobie Centralnego Państwowego Historycznego Archiwum Ukrainy we Lwowie, oprac. D. Pelc, Przemyśl 2003, ss. 488 +4 nlb., ilustr., ISBN 83–88172–16–6, cena 25 zł.*** Ukraińska wersja językowa przewodnika (przygotowywanego także w polskiej wersji językowej) charakteryzująca zasób jednego z najbogatszych i najstarszych archiwów państwowych na Ukrainie, choć formalnie powstałego dopiero w 1939 r. Archiwum to gromadzi zbiory wcześniejszego Archiwum Akt Dawnych, Archiwum Państwowego i wielu innych archiwów urzędowych, resortowych i prywatnych do dziejów Rusi Halickiej, Korony Polskiej, Rzeczypospolitej i Galicji pod zaborami. PUBLIKACJA ZOSTAŁA PRZEKAZANA PRZEZ AP W PRZEMYŚLU DO AP.
- ***Raporty roczne ambasady brytyjskiej w Warszawie w latach 1945–1970, oprac. M. Nurek, Warszawa 2003, ss. 490, ISBN 83–89115–34–4, cena 65 zł.*** Wydawnictwo źródłowe zawierające raporty ambasadorów brytyjskich w Warszawie oraz komentarze brytyjskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych o sytuacji w Polsce: polityce władz PRL-u, działalności opozycji, postawach ludności. Interesujący materiał uzupełniający i porównawczy do badania polskiej rzeczywistości społeczno-

politycznej i kulturalnej po II wojnie światowej bo przygotowany z perspektywy obserwatora zewnętrznego. PUBLIKACJA ZOSTAŁA PRZEKAZANA PRZEZ WYDZIAŁ WYDAWNICTW NDAP DO AP.

AAN

- ***IV Obwód Ochota Armii Krajowej. Polegli w Powstaniu Warszawskim 1944 r. i w czasie konspiracji, oprac. Stanisław Tymkiewicz, Warszawa 2004, ss. 172, ISBN 83-88766-97-X, ISBN 83-88766-98-8.*** Publikacja zawiera listę 540 poległych żołnierzy Armii Krajowej IV Obwodu Ochota Okręgu Warszawa poprzedzoną krótkim rysem historycznym wydarzeń rozgrywających się na Ochocie w latach okupacji. Podstawę opracowania stanowią relacje i ankiety uczestników powstania warszawskiego, które gromadzone były od przez Komisję Historyczną Środowiska b. Żołnierzy IV Obwodu AK Warszawa-Ochota, a obecnie znajdują się w zasobie Archiwum Akt Nowych.

AP W KRAKOWIE

- **„Krakowski Rocznik Archiwalny”, t. 10, Kraków 2004, ss. 314, cena 20 zł.** Dnia 30 września b.r. ukazał się dziesiąty tom „Krakowskiego Rocznika Archiwalnego”, wydawnictwa AP w Krakowie. Dedykowany został niedawno zmarłej koleżance dr Bogusławie Czajeckiej. Była ona współzałożycielką Rocznika i jego pierwszym sekretarzem naukowym. Redaktorem naczelnym wydawnictwa od samego początku do dzisiaj jest dr Sławomir Radoń, a od piątego tomu sekretarzami naukowymi są Krystyna Jelonek-Litewka i Bożena Lesiak-Przybył. Rocznik podzielony jest na kilka działów i zawiera artykuły, materiały źródłowe, miscellanea, ewentualnie recenzje i wspomnienia „In memoriam” oraz kronikę. Na łamach naszego rocznika publikowane są opracowania znakomitych uczonych, kolegów z archiwum oraz młodych pracowników z innych instytucji. Rocznik posiada wykaz skrótów i indeksy. Od piątego numeru zamieszcza ilustracje czarno-białe i kolorowe. W Kronice zamieszczane są sprawozdania Dyrektora Archiwum Państwowego w Krakowie oraz Sprawozdania Oddziału Stowarzyszenia Archiwistów Polskich, informacje o wyjazdach zagranicznych, a także relacje z wystaw archiwalnych własnych i zaprzyjaźnionego Archiwum Nauki PAN I PAU. W bieżącym tomie po słowie wstępnym Dyrektora, życiorysie i wykazie prac Bogusławy Czajeckiej zamieszczono wiele artykułów koleżanek, kolegów i przyjaciół Zmarłej. Kontynuowane są dwa cykle: o kamienicach i aptekach krakowskich. Ciekawe są również teksty o krakowskich emausach (XVI-XVIII w.), roli Towarzystwa Naukowego Krakowskiego i Akademii Umiejętności w tworzeniu archiwów krakowskich oraz o wizerunkach bł. Bronisławy w zbiorze rycin Ambrozego Grabowskiego. W dziale „Materiały źródłowe” zamieszczone zostały m.in. nieznany dokument Kazimierza Wielkiego, opisujący wyprawę igołomską „Pamiętnik Eustachego Petiona” oraz protokół wizytacji parafii w

Borszczowie, rodzinnej miejscowości B. Czajeckiej. Jest to jubileuszowy numer Rocznika, dlatego znalazło się w nim także podsumowanie dziesięciu lat publikowania wydawnictwa.

AP W LUBLINIE

- „**Studia Archiwalne**”, t. 1, Lublin 2004, ss. 274 + 2 nlb., cena 30 zł. Pod tym tytułem AP w Lublinie rozpoczęło publikować własną serię wydawniczą, której pierwszy tom ukazał się w lipcu. W przyszłości planuje się przekształcić tę serię w regularnie wydawane czasopismo. Jest ona poświęcona szeroko rozumianej problematyce archiwalnej, zarówno historycznej, jak i współczesnej, łącznie z zagadnieniami teorii i metodyki pracy archiwistów. W swojej obecnej strukturze seria ma następujące działy: rozprawy i studia, materiały i źródła oraz przeglądy, dyskusje, propozycje, a także recenzje.

AP W ŁODZI

- **Żydzi wiedeńscy w getcie łódzkim 1941–1944; Wiener Juden im Getto Lodz 1941–1944**, Julian Baranowski, Łódź 2004, ss. 136, 21 ilustracji, ISBN 83-87522-66-X, cena 30 zł. Jest to publikacja źródłowa. Składa się z dwóch części. Pierwsza przedstawia w krótkim rysie historycznym życie codzienne i zagładę Żydów wiedeńskich. Wydarzenia te ilustrowane są zdjęciami i dokumentami tzw. samorządu żydowskiego oraz władz niemieckich getta. Druga jest imienną listą osadzonych w getcie 5 tysięcy Żydów z Wiednia zawierającą informację o losach poszczególnych osób na niej się znajdujących.

AP W RZESZOWIE

- we wrześniu ukazała się drukiem **Encyklopedia Rzeszowa** zawierająca 2100 haseł, dotyczących historii miasta. Archiwum w tej pracy miało znaczny udział dr Jan Basta i dr Grzegorz Zamoyski. Byli między innymi autorami haseł, 150 ilustracji zamieszczonych pochodzi ze zbiorów AP w Rzeszowie (skany wykonał mgr Marek Gieroń), dr Grzegorz Zamoyski był także jednym z redaktorów wydawnictwa.

AP M.ST. WARSZAWY

- Ukazały się dwa numery „**Kroniki Warszawy**” nr 1 i 2/2004, wydawanej przez APW i Stowarzyszenie Przyjaciół APW. Nr 2/2004 poświęcony był w całości 60. rocznicy wybuchu powstania warszawskiego.

7. WIZYTY

AAN

- 30 VIII 2004 r. — wizytę w archiwum złożyła prof. Anna Szejcher ze Szkoły Archiwistyki Uniwersytetu Narodowego w Córdoba w Argentynie i przewodnicząca Komitetu Latinoamerykańskiego Stowarzyszenia Archiwów.
- 2 IX 2004 r. — archiwum odwiedziła María Jesús Alvarez-Coca kierująca oddziałem ewidencji Narodowego Archiwum Historycznego (Archivo Historico Nacional) w Madrycie.

AP W KOSZALINIE

- 20–21 IX 2004 r. — archiwum koszalińskie gościło delegację pracowników niemieckiego Archiwum Krajowego w Greifswaldzie (Landesarchiv Greifswald), z jego dyrektorem, dr. Martinem Schoebelem na czele. Celem wizyty było nawiązanie współpracy między obu archiwami. Goście zwiedzili również słupski oddział archiwum.

AP W POZNANIU

- 24–26 IX 2004 r. — pracownicy archiwum i członkowie SAP-u uczestniczyli w wycieczce do Suwałk i Wilna. Pierwszego dnia archiwiści złożyli wizytę w suwalskim archiwum, gdzie zostali serdecznie przyjęci przez dyrektora mgr. Tadeusza Radziwonowicza. Następnie udali się na Litwę, gdzie zwiedzili w towarzystwie przewodnika (Haliny Szumiel z archiwum w Wilnie) Wilno i Troki.

AP W RZESZOWIE

- 6–9 IX 2004 r. — w ramach współpracy z archiwum w Szolnoku (Węgry) czterech pracowników archiwum rzeszowskiego przebywało w archiwum węgierskim, gdzie poznali jego zasób, warunki przechowywania archiwaliów (obejrzano nowe magazyny archiwalne oddane do użytku w 2003 r.), metody opracowywania i udostępniania zasobu. Zwiedzono Budapeszt i Archiwum Miejskie w tym mieście, a także regionalny skansen z eksponowanym tam obrazem „Panorama Węgierska”.

AP W ZIELONEJ GÓRZE

- 28 VIII 2004 r. — w ramach Dożynek Gminnych 2004 r. w siedzibie archiwum zostało zorganizowane spotkanie naukowe na temat „Europa w Starym Kisielinie”. Jego współorganizatorami byli wójt gminy Zielona Góra oraz archiwum. Wzięli w nim udział przedstawiciele zielonogórskiego środowiska naukowego, władze gminy i powiatu Zielona Góra oraz ze strony niemieckiej gminy współpracujące z regionem zielonogórskim: Neuzelle, Peitz i Drehnow. Spotkaniu towarzyszyła wystawa dokumentów dotyczących wsi zielonogórskich.

E. Szymczuk (AAN), E. Podgórska (ADM), J. Buda (AP w Bydgoszczy), E. Surma-Jończyk (AP w Częstochowie), M. Janusz (AP w Elblągu z s. w Malborku), L. Potykanowicz-Suda, R. Kubicki (AP w Gdańsku), J. Adamus, S. Korba (AP w Katowicach), E. Szczepaniak (AP w Kielcach), W. Chłistowski (AP w Koszalinie), K. Jelonek-Litewka, B. Lesiak-Przybył (AP w Krakowie), P. Dymmel (AP w Lublinie), A. Drakoniewicz (AP w Łodzi), M. Koter (AP w Olsztynie), K. Łapiński (AP w Piotrkowie Trybunalskim), B. Karwalska (AP w Poznaniu), K. Jaroszek (AP w Radomiu), Z. Szulc (AP w Rzeszowie), G. Welik (AP w Siedlcach), T. Radziwonowicz (AP w Suwałkach), M. Frankel (AP w Szczecinie), B. Herdzin, K. Kopiński (AP w Toruniu), D. Skorwider (AP m.st.

Warszawy), A. Kędziora (AP w Zamościu), T. Dzwonkowski (AP w Zielonej Górze)

IV. NOWOŚCI PRAWNE

- 1 VII 2004 r. — weszło w życie rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 1 VI 2004 r. w sprawie utworzenia Archiwum Państwowego Dokumentacji Osobowej i Płacowej (Dz.U. Nr 142, poz.1503).
- 2 VII 2004 r. — Sejm uchwalił ustawę Przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 173, poz.1808), która w art. 5 znowelizowała ustawę o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach. Nowelizacja dotyczy działalności gospodarczej w dziedzinie przechowywania dokumentacji osobowej i płacowej pracodawców (dokumentacji niearchiwalnej). Nowelizacja weszła w życie 21 VIII 2004 r.
- 23 VII 2004 r. 1 VII 2004 r. — Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz.U. Nr 202, poz.2065). W ustawie „archiwalnej” dodano art. 14a i 14b dotyczące zwrotu materiałów wywiezionych nielegalnie z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Nowelizacja weszła w życie 1 X 2004 r.

S. Cimaszewski

V. SPRAWY KADROWE

1. NOWI DYREKTORZY ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH

Pani doc. dr hab. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, powołała z dniem 1 IX 2004 r.

- **mgr Marlenę Koter** na stanowisko dyrektora AP w Olsztynie, w związku z przejściem mgr. Józefa Judzińskiego, dotychczasowego dyrektora archiwum, na emeryturę. Pani M. Koter, absolwentka Wydziału Historycznego Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, jest zatrudniona w archiwum olsztyńskim od XII 1991 r., ostatnio na stanowisku starszego kustosza;
- **mgr Jolantę Louchin** na stanowisko dyrektora AAN. Pani J. Louchin, absolwentka Wydziału Historycznego (specjalność archiwalna) Uniwersytetu Warszawskiego, pracuje w AAN od 2001 r., ostatnio pełniła obowiązki dyrektora tej placówki. Stanowisko dyrektora objęła w wyniku wygranego konkursu;
- **mgr Elżbietę Olender** na stanowisko dyrektora AP w Lesznie, w związku z przejściem dr. Aleksandra Piwonia, dotychczasowego dyrektora archiwum, na emeryturę. Pani E. Olender, absolwentka Wydziału Historycznego (specjalność archiwistyczna) Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu oraz studiów podyplomowych w zakresie rachunkowości w Wyższej Szkole Marketingu i Zarządzania w Lesznie, ostatnio pracowała na stanowisku kierownika Działu

Nauczania oraz archiwum uczelnianego Wyższej Szkoły Marketingu i Zarządzania w Lesznie;

Pani doc. dr hab. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, powołała z dniem 1 X 2004 r.

- **mgr Beatę Herdzin** na stanowisko dyrektora AP w Toruniu, w związku z przejściem dr. hab. Jarosława Porazinskiego, dotychczasowego dyrektora archiwum, do pracy na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Pani B. Herdzin, absolwentka Wydziału Humanistycznego (specjalność archiwalna) Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Studium Podyplomowego Archiwistyki w zakresie komputeryzacji archiwów UMK, jest zatrudniona w archiwum toruńskim od 1992 r., ostatnio pracowała na stanowisku zastępcy dyrektora tej placówki.

I. Prusinowska (Wydział Kadr i Zatrudnienia)

2. ZMIANY KADROWE W ARCHIWACH PAŃSTWOWYCH

w dniu 24 IX 2004 r. odeszła na emeryturę, po 16 latach pracy na stanowisku kierownika sanockiego oddziału AP w Rzeszowie Pani mgr Barbara Bauer. Nowym kierownikiem placówki został dr Stanisław Dobrowolski.

Z. Szulc (AP w Rzeszowie)